

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. רוב בגזל ומיעוט בעריות והכל ... אבק לשון הרע.....1
- ב. האשה שאמרה התקבל לי גיטי ממקום פלוני וקיבלו לה ממקום אחר פסול ... קפידא
2
- ג. אפשר בעד אחד בכתב ועד אחד על פה.....3
- ד. שנים שהעידו אחד בבית דין זה ואחד בבית דין זה ... שיבואו בית דין אצל בית דין
... דעת תלמידכם נוטה שיצטרפו.....4
- ה. שנים שהעידו בב"ד זה וחזרו והעידו בב"ד זה ... שיבואו אחד מכל ב"ד ... דעת
תלמידכם נוטה שיצטרפו.....5
- ו. שלשה שישבו לקיים את השטר ומת אחד מהן צריכי למכתב במותב תלתא הוינא וחד
ליתוהי.....5
- ז. כתוב בו זווין מאה דאינון סלעין עשרין אין לו אלא עשרין זווין מאה דאינון תלתין
סלעין אין לו אלא מנה כסף.....7
- ח. זווין דאינון ונמחק אין פחות משתים כסף.....8
- ט. הכל הולך אחר התחתון א"כ למה כותבין את העליון שאם תמחק אות אחת מן
התחתון ילמד מן העליון.....9
- י. אמר כסף אין פחות מדינר כסף כסף דינרין ודינרין כסף אין פחות משני דינרין כסף
כסף בדינרין אין פחות מבשני דינרין דהב כסף ... ואימא נסכא ... דכתוב ביה מטבע.....9
- יא. ואימא פריטי ... באתרא דלא סגי פריטי דכספא.....10
- יב. דהב אין פחות מדינר דהב דהב דינרין ודינרין דהב אין פחות משני דינרין דהב דהב
בדינרין אין פחות מבשני דינרין כסף.....11

דף קסה.

א. רוב בגזל ומיעוט בעריות והכל ... אבק לשון הרע

אין לך דבר¹ בכל התורה כולה שהוא קשה לרוב העם לפרוש אלא מן העריות והביאות האסורות, אמרו חכמים בשעה שנצטוו ישראל על העריות

¹ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כב הלכה יח יט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

בכו וקבלו מצוה זו בתרעומות ובכיה שנאמר (במדבר יא פסוק י) בַּכָּה לְמִשְׁפָּחָתִי עַל עֲסָקִי מִשְׁפָּחוֹת.

ואמרו חכמים גזל ועריות נפשו של אדם מתאוה להן ומחמדתן, ואין אתה מוצא קהל בכל זמן וזמן שאין בהן פרוצין בעריות וביאות אסורות, ועוד אמרו חכמים רוב בגזל מיעוט בעריות והכל באבק לשון הרע. ואמרו², כי ענין אבק לשון הרע כאשר יסבב האדם בדבריו שיספרו בני אדם לשון הרע

לפיכך ראוי³ לו לאדם לכופף יצרו בדבר הזה ולהרגיל עצמו בקדושה יתירה ובמחשבה טהורה ובדעת נכונה כדי להנצל מהם.

וסדרו לנו חכמינו לומר לאחר העמידה לשון זה אלהי נצור לשוני מרע וכו' לפי שעון לשון הרע הוא עון פלילי ואמרו שאין אדם ניצול מעון אבק לשון הרע בכל יום אם לא יהי' על משמרתו כארי לפיכך סדרו לנו לשון זה שמשמעותו על עון לשון הרע ואנו מתפללים עליו בפרטות⁴. וכולל בזה גם תפילה להנצל מיצר העריות שבא במרמה ובתחבולות⁵

ג. האשה שאמרה התקבל לי גיטי ממקום פלוני וקיבלו לה

ממקום אחר פסול ... קפידא

² ספר שערי תשובה לרבינו יונה שער ג רכו

³ טור אבן העזר סימן כה

⁴ כמ"ש בספר חרדים מצות התשובה פרק ה, ומובא בש"ל"ה מסכת יומא פרק דרך היים תוכחת מוסר אות רד

⁵ אבל קושטא דמלתא דתפלה זו היא שייצילנו ה' מיצר הרע אלא שהיצר הרע אף על פי שנראה אחד הוא נחלק לשנים כדאיתא בזוהר בכמה דוכתי הזכר יוצרו קראו רע שנאמר כי יצר לב האדם רע מנעוריו והנקבה בעלת מרמה ותחבולות עליה אמר שלמה ע"ה לשמרך מאשה זרה מנכריה אמריה החליקה ועל שניהם אנו אומרים אלהי נצור לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה כי שניהם יחדיו הם שהחטיאו את חוה ומסיים ולמקללי נפשי תדום לפי שעון המחלוקת גדול ונפשי כעפר לכל תהיה ר"ל שכל כך נרגיל במדת הסבלנות עד שיהיה לנו ההרגל טבע שני שנהיה כעפר שדשינן אותו ואינו מרגיש ולפי שעון ביטול תורה כנגד כלם אנו מתפללין פתח לבי בתורתך ולפי שרפיון הידים במצות גרמא בניזקין כדכתיבנא לעיל לכך אנו מתפללין ואחרי מצותיך תרדוף נפשי וכל הקמים עלי לרעה וכו' כמשמעו בכלל כל בני אדם הבאים להחטיאני ולגרום לי שארד בגיהנם כדאז"ל אין רעה אלא גיהנם כדפרישנא לעיל פסוק אל תריב עם אדם חנם אם לא נמלך רעה. וכשם שצריך להתפלל אדם על עצמו כך צריך להתפלל על זרעו שיהיו יראי שמים כדאמר במדרש שהעיד אליהו ז"ל על כהן אחד שהיה מתפלל לפני הקדוש ברוך הוא ומשתטח ובכה לפני הקדוש ברוך הוא על בניו שיהיו צדיקים ונעתר לו הקדוש ברוך הוא וזכה לראות כלן ששמשו בכהונה גדולה ולא מת אחד בחייו. שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כבר התבאר במסכת גיטין דף סה. שהאשה שאמרה⁶ לשלוחה קבל לי גמי במקום פלוני, וקבלו במקום אחר אינו גמי⁷. אבל אם אמרה הבא לי גמי ממקום פלוני והביאו ממקום אחר הוי גמי דמראה מקום היא לו.

ג. אנשר בעד אחד בכתב ועד אחד על פה

היה עד אחד⁸ בשטר ועד אחד מעיד על פה בלא קנין מצטרפין שלא יהא נאמן לומר להד"ם, דסו"ס יש כאן שני עדים המכחישים אותו, ולא יהא אלא שני עדים בע"פ שאינו יכול לטעון להד"ם.

אבל אם טוען פרעתי תלוי במחלוקת הפוסקים בנאמנותו לגבי שני עדים שמעידים בעל פה⁹, ואם העד שבעל פה מעיד שקנה מיד הלוחה¹⁰ על זה אלא שלא ביקשו ממנו לכתוב שטר, מצטרפים לעשותו כמלוה בשטר, ולכו"ע אינו יכול לטעון פרעתי. ונחלקו הפוסקים אם חשוב עדות לגבות ממשועבדים¹¹.

⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קמא מט

⁷ כת"ק חדא דיהיוד ורבים ועוד דבפ"ב דקדושין ובפ" בתרא דב"ב אוקמה לר"א בשיטה. הרי"ף והרא"ש שם. ביאור הגר"א שם צ

⁸ שו"ע ונו"כ חו"מ ל' ונא א

⁹ סמ"ע ושי"ך שם, דלסברא אחרונה נאמן בשבועת היסת לומר פרעתי, כשם שנאמן לגבי שני עדים בעל פה, וה"נ עד אחד בשטר לא חשיב אלא כעדות בע"פ,

¹⁰ שו"ע שם ושם כתבו הסמ"ע והשי"ך דאף לסברא אחרונה דלעיל (בשו"ע סעיף ב) שבע"א בשטר יכול לטעון פרעתי, מודים בזה משום שיש עמו עוד ע"א בע"פ ובקנין דסתם קנין לכתובה עומד, וה"ז כשני עדים בשטר, ועי' קצה"ח סימן ל סק"ט.

¹¹ בסמ"ע סק"ב הביא מדברי הב"י שמדייק מלשון הרמב"ם שאינו יכול לטרוף ממשעבדי, שהרי לענין פרעתי ס"ל להרמב"ם בסעיף ב שאפילו ע"א בשטר בלי עדות אחר אינו יכול לטעון פרעתי, וא"כ מה הידוש יש כאן ששני העדים עושים המלוה בשטר, ועוד שבסימן לט סעיף א מבואר שבעדי קנין גבי ממשעבדי אפילו לא נכתב שטר כלל, ודוחק לומר דשאני הכא שאין ידוע אם קנה גם בפני העד השני החתום בשטר, דהא בסיפא שכתב המחבר שאם מעיד שנמסר בפני ר"ל גם בפני וגם בפני עד החתום, כמ"ש הרמ"א שם, וע"כ העלה הסמ"ע דעדות זו מועיל גם לטרוף ממשעבדי, והא דהוצרך להזכיר שאינו יכול לטעון פרעתי, משום שמצינו לפעמים דאף דיכול לטרוף ממשעבדי נאמן לטעון פרעתי,

והשי"ך סק"א חולק וסובר שבע"א בשטר וע"א בקנין לא מהני אלא לענין פרעתי, וכפשמות דברי השו"ע, אבל לענין לטרוף ממשעבדי אינו נעשה כשטר, וכמ"ש הכ"מ בהדיא בדעת הרמב"ם, וגם הלבוש כתב כן, ומה שהקשה הסמ"ע דא"כ למה לי עד שני דאפילו בע"א בשטר לחוד ס"ל להרמב"ם שאינו נאמן לומר פרעתי, כתב השי"ך שיש נ"מ אם יבא העד שבכתב ויאמר בפירוש שלא פרעו, דאז היה נשבע להכחיש את העד, ועתה כשמצטרף העד בע"פ ואומר קניתי ממנו, ה"ז כשני עדים ואינו יכול לטעון פרעתי אפילו בשבועה, ומ"ש הסמ"ע שדוחק לפרש דאין ידוע אם קנה גם בפני העד השני, כתב השי"ך דהכ"מ כתב כן ולא נראה לו דוחק,

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ואם העד בע"פ אומר בפני נמסר השטר, יש אומרים¹² שה"ז כשטר גמור לגבות אפילו ממשעבדי, ואם הוברר שלא נמסר כי אם בפני עד זה אבל לא בפני העד החתום אינו מועיל¹³.

דף קסה:

ד. שנים שהעידו אחד בבית דין זה ואחד בבית דין זה ... שיבואו בית דין אצל בית דין ... דעת תלמידכם נוטה שיצטרפו

העיד אחד¹⁴ בבית דין זה והשני העיד בבית דין אחר, יבואו בי"ד אצל בי"ד¹⁵ ויצרפו עדותן, אבל אחרים¹⁶ ששמעו זה הענין בשני בתי הדינין ובאו לבי"ד שלישי והעידו על דבר זה ששמעו באלו השני בתי דינין, אין מצטרפין העדיות ואין דנין על פיהם שהרי זה עד מפי עד¹⁷.

ומ"ש הסמ"ע מדברי הטור בסימן למ נבי הודאה בפני ב"ד שיתכן שיכול למעון פרעתי אף במקום שגובה ממשעבדי, דחה הש"ך והוכיח דגם שם אינו נאמן לומר פרעתי, וע"כ העלה הש"ך לדינא שבנדון דידן אינו טורף מלקוחות, ובפרט שיש פוסקים שבקנין בלא שטר אינו טורף, כמ"ש הבי"ר שיש סימן למ.
¹² שו"ע שם, וכתב הש"ך סק"ב דהמחבר לשיטתו דעדי מסירה כרתי, אבל לדעת החולקים שם, אינו מועיל בעדות מסירה, ועי' שער משפט.

¹³ נראה שזה כונת הרמ"א כמ"ש ודוקא וכו', והוא מדברי הבי"ר שלאחר שהביא דברי הרא"ש דחשיב כאילו יש שני עדי מסירה דאמרינן לגבי העד החתום שגם בפניו נמסר, ודייק הבי"ר מדבריו שאם העד החתום בפניו ואומר שלא נמסר בפניו, לא טריף ממשעבדי, דודאי נאמן בכך, שאינו מכחיש עדותו בכך, ולכאורה נראה שהעד בע"פ אינו נאמן לומר לגבי עד החתום אם נמסר לפניו או לא, דאל"כ למה סמך הרא"ש דמסתמא אמרינן, הרי הוא בפנינו ולמה לא נשאלנו, וצ"ע למה, ואפשר דהוי כעין עד מפי עד, ועי' בביאור הגר"א שכתב שהמחבר חולק על דין זה, וצ"ע. פתחי חושן חלק י פרק ח הערה צ
¹⁴ שו"ע ונו"כ ל"א

¹⁵ דוקא כל שני הבתי דינים מצטרפין, אבל מקצת מבית דין האחד ומקצת מב"ד השני אינן יכולין להצטרף ולהעשות ב"ד חדש ולדון על עדותן, כיון דלא העיד אלא אחד מהעדים בכל ב"ד, והוה ליה ג"כ כעד מפי עד.
¹⁶ סמ"ע שם לד
רמ"א שם

¹⁷ פירוש, אפילו ששמעו ששני העדים העידו בב"ד האחד ושנחקרה עדותן באותו ב"ד, מ"מ לא יעידו בפני ב"ד אחר לדון ע"פ עדותן, וכנה"ג בב"ד שקיבלו עדות של שנים יכולין להעיד לפני ב"ד אחר על עדותם שקיבלו. שם לה ובאורים כתב שהעלה כמ"ז (כאן) דוקא בשמעו חקירות עד אחד, אבל אם שמעו שני עדים שהעידו בב"ד ונחקרה עדותן, יכולים להעיד בב"ד ולומר כך נתקבל העדות בב"ד, ומזה העליתי בתומים שטר שחתום עליו רק ע"א ונשרף, אין העדים יכולים להעיד בב"ד שכך היה כתוב בשטר לגבות בו, ע"ש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ה. שנים שהעידו בב"ד זה וחזרו והעידו בב"ד זה ... שיבוא אחד מכלל בב"ד ... דעת תלמידכם נוטה שיצטרפו

ואם העידו שני עדים¹⁸ בב"ד והלכו להם¹⁹ ולא דנו עליו, ואח"כ חזרו אלו העדים והעידו עוד פעם שנית בב"ד אחר וגם הם הלכו להם ולא דנו עליו, ואח"כ חזרו העדים והעידו בב"ד שלישי²⁰ והלכו גם הם ולא דנו עליו, יכולין לבא אחד מכלל בב"ד ויצטרפו יחד לעשות בית דין חדש וידונו על מה ששמעו כשישבו כל אחד בב"ד שלו, דהא כל אחד שמע העדות מפי העדים בעצמו בב"ד ודן עליו²¹.

אבל דיין שהעידו שנים לפניו בהיותו בב"ד פירוש, כשהדין היה במותב תלתא וקיבלו כדת עדות של שני העדים, והלכו להן שני הדיינים²², אינו מצטרף עם אחד מן העדים²³ שהעידו לפניו²⁴, להעיד לפני בב"ד אחר, ושאותו בב"ד אחר ידונו ע"פ עדותן. שאין הדין מהם שוה, זה דן על מה שראה או ששמע מפי הבעל דין בעצמו, והדיין אינו דן אלא ע"פ מה שהעידו העדים בפניו, והיאך יצטרפו.

ו. שלשה שישבו לקיים את השטר ומת אחד מהן צריכי למכתב במותב תלתא הוינא וחד ליתוהי

¹⁸ שו"ע ונו"כ שם יב

¹⁹ כגון שהלכו שנים מכלל בב"ד למדינת הים. סמ"ע שם לו

²⁰ לבוש ואורים לא

²¹ הא דצריך שלשה בתי דינים ולא סגי בשנים, דא"כ הוי אין עד נעשה דיין וצריך להעיד בפני בב"ד חדש, משא"כ בצירוף משלשה בב"ד, הם העדים והב"ד. אורים שם

²² סמ"ע לו

²³ ה"ה דאינו מצטרף עם עד אחד שראה המעשה ולא העיד לפניו ולא לפני בב"ד אחר, דזיל בתר טעמא הנ"ל, אלא אורחא דמילתא נקט.

²⁴ ואף על פי דאין זה בכלל עד מפי עד, דהרי הדיין כדין קיבלו ושם דיין עליו ולא עד, מ"מ על מאי דמסהיד האי לא מסהיד האי, הדיין מעיד שנתקבלה עדות זו במותב תלתא לפניו, והעד מעיד שראה המעשה. שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כבר התבאר במסכת כתובות דף כב. שלשה²⁵ שישבו לקיים את השטר ומת אחד מהן, או שאינו בנמצא לחתום²⁶, צריכין לכתוב – במותב תלתא הוינא וחד ליתוהי – כלומר – במושב שלשה היינו, ואחד מת ואיננו, שמכיון שקיום שטרות בשלשה, ובשטר זה חתומים רק שניים, יבא הרואה לומר שנתקיים שטר זה בשניים²⁷, לכן כותבים בשטר שבשעת הקיום היו כאן .

ואף על גב שנכתב בו שבמושב שלושה היינו צריכין לכתוב שאחד איננו, שאם לא יכתבוהו יבואו לטעות ולומר שאין צריכין בי"ד לקיום שטרות כיון שאין חתומין אלא שנים, ומה שכתוב בו במותב תלתא הוינא לא לשם בי"ד נתכוונו אלא שהיו בדעתם לרבות ולא נודמן להם אלא השנים שחתמוהו והם ישבו לבדן, אבל כשכתבו וחד ליתוהי אין במה לטעות.

אולם דוקא לכתחלה יכתבו וחד ליתוהי, אבל אם לא כתבוהו אלא במותב תלתא ודילגו וחד ליתוהי לא מיפסל בכך, אבל אם כתבו במותב בי דינא הוינא ולא כתבו תלתא צריכין לכתוב וחד ליתוהי, ואפילו בדיעבד אם לא כתבוהו נפסל בכך, שיאמרו הם דימו ששנים נקראו בי"ד, ויבואו להכשיר קיום שטרות בשנים.

ואם יש בו משמעות אחרת שהיו שלשה כגון שכתוב פלוני זה והוא מומחה לרבים אמר לנו שנשב ונקיים השטר²⁸ או שנעשה זה בפניו, שוב אינו צריך וחד ליתוהי, דודאי הוא לא טעה לומר ששנים נקראו בי"ד, וכן אם כתוב פלוני אמר לנו לקיים והוא אחד מן השלושה שוב אין צריך וחד ליתוהי²⁹.

אם כתוב בו בי דינא ובמותב תלתא כגון שכתוב במותב תלתא בי דינא הוינא וכו', תו לא צריך וחותר שנים מהם ודיו³⁰, ואם כל השלשה חתומין אין צריך לכתוב במותב תלתא הוינא, דכיון דשלשה חתומין לא חיישינן שמא לאו במותב חד הוי יתבי

²⁵ שו"ע ונו"כ שם כט

²⁶ ש"ך שם סט

²⁷ ואע"ג שלדעת הרמ"א שניים יכולים להעיד על חתימת העדים אפילו מפי כתבם מ"א אין זה קיום אלא עדות וכבר נתבאר לעיל ההבדל ביניהם

²⁸ ואפילו אם אותו פלוני אינו מומחה וגם לא זכרו שאמר להם לקיים, מ"מ מדמוכח מיניה שהיה אז שלישי, ולפני זה כתוב במותב ב"ד או במותב תלתא הוינא, לא אתי הרואה למיחשד להו. סמ"ע שם סח

²⁹ שמוכח שהיה כאן שלושה. ש"ך שם ואף רש"י והרמב"ם בזה לא נחלקו.

³⁰ וכתב הריב"ש סי' תי"ג, נראה דהשתא כבר מפורסם לכל דאין בית דין פחות מג' וכל דכתיב בי דינא תו לא צריך, ומביאו ד"מ [סעיף כ"ג] וב"י מחודש כ"ד. ומ"מ נראה דהכל לפי מה שהן החתומים. ש"ך שם עט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כשחתמו, שזה אין דרך לטעות כל כך, ואפילו אין כתוב בו רק שטר זה נתקיים כראוי די בכך.

ז. כתוב בו זוזין מאה דאינון סלעיז עשרין אין לו אלא עשרין זוזין מאה דאינון תלתין סלעיז אין לו אלא מנה נסף

היה כתוב בשטר³¹ בתחלה דבר אחד ואח"כ דבר אחר, אם אפשר לפרש שלא יהיו הדברים סותרים זה את זה, מפרשים אותנו³² והשטר כשר. ואם אי אפשר לפרש משום שסותרים זה את זה, הולכים אחר מה שכתוב באחרונה, כגון שכתוב למעלה מאה ולמטה מאתיים או איפכא, הולכים אחר התחתון, דודאי חזר בו מהראשון³³. ובלבד שלא יהיה בשיטה אחרונה ואין כתוב בשטר והכל שריר וקיים³⁴.

³¹ שו"ע ונו"כ מב ה

³² כתב הסמ"ע בשם הר"מ שאפילו אי אפשר לקיימן אלא מדוחק כשר, משום שאין דרך הבריות לחזור בדבריהם תוכ"ד, והש"ך סק"ט חולק, ומפרש בדעת הר"מ דלא קאמר אלא אפילו כשהם מרוחקים, וכ"ש כשהם סמוכים משום שאין דרך הבריות וכו' (ופירש בנה"מ חידושים סק"י שאם זה כתוב בראש השיטה וזה בסופו מפרשים אותם ולא אמרינן דהוי חזרה), אבל כשאי אפשר ליישבם אלא מדוחק לא שמענו.

³³ , ובנה"מ סק"ב הביא בשם התוס' בהא דהולכין אחר התחתון, שלמעלה כתוב ענין ההלואה ולמטה ענין האחריות, והקשה הנה"מ למה הולכין בכה"ג אחר התחתון, הרי יתכן שההלואה מאתיים ולא קיבל עליו אחריות אלא על מנה, ותירץ דזה חשיב כקיום מדוחק ולדעת הש"ך אין מקיימין מדוחק, א"נ דמיירי שכתוב למטה אחריות על מאה הנ"ל, ולשון הנ"ל משמע דקאי על אותו סכום דלעיל, ובפת"ש סק"ג כתב בשם שו"ת חוט השני סימן לח שמסתפק בהא דהולכין אחר התחתון, דאפשר שאינו שייך אלא במנה ומאתיים שיש בכלל מאתיים מנה, אבל כשלמעלה כתבו חבית של יין ולמטה כתוב של שמן אפשר שהוא פסול, וכתב עוד שיש לחלק ולומר דדוקא בדבר התלוי בבעלי הדין יש מקום שחזר בו, אבל דבר התלוי בעדים כגון בזמן, לא שייך חזרה, שאם כתוב בתחלה זמן אחר לא שייך לומר חזרה, שהרי מתחלה פסול הוא.

³⁴ , ור"ל דקיי"ל בסימן מד סעיף א שאין למדין בשיטה אחרונה, אא"כ כתוב בסוף שריר וקיים, ולכן כתב כאן שאין הולכין אחר התחתון אא"כ אין זה שיטה אחרונה, ואפילו אם זה בשיטה אחרונה אבל כתוב שריר וקיים, שוב לא חשיב בשיטה אחרונה ולמדים ממנה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כתבו בשטר³⁵ בתחלה פרטי סכומים ואח"כ כתוב כל הפרטים בסכום אחד, והסכום הכללי אינו תואם השבון הפרטים בפחות או ביותר, הולכים אחר הפרטים.

היו הסכומים שבשטר כתובים באופן שלא שייך לומר שיש כאן חזרה מהראשון, כגון שכתוב בשטר מאה שהם מאתיים, או מאתיים שהם מאה³⁶, אינו גובה בשטר זה אלא הפחות שבשניהם, שיד בעל השטר על התחתונה. ולפיכך כשכתוב מאה שהם מאתיים אינו גובה אלא מאה.

וכן³⁷ כשהסכום כתוב גם במלים וגם במספרים, כמו שנהוג בשיקים, ויש סתירה בין הסכום במלים לבין הסכום במספרים, יד בעל השטר על התחתונה והולכים אחר הפחות שבהם, וכן כל כיוצא בזה.

נמחק סכום³⁸ של מטה הכל פסול, דאפשר שהיה כתוב בו למטה רק דינר אחד, ונראה כונתו שידוע שהיה כתוב שם עוד פעם הסכום אלא שנמחק, ולכן חוששים שמא היה כתוב בו סכום אחר.

ח. זוזין דאינון ונמחק אין פחות משתים כסף

כתוב בשטר³⁹ שהוא חייב לו ממטבע פלוני שהם כך וכך, אבל הסכום נמחק⁴⁰ ואינו ידוע כמה, אין לו אלא שנים מאותו מטבע, שמיעוט רבים⁴¹ שנים.

³⁵ שו"ע שם בשם יש מי שאומר, וסיים שנראין דבריו, והטעם משום דאמרינן ודאי טעה בחשבון בסיכום הפרטים, והפרטים הם הנכונים, ובסמ"ע ס"ק יד כתב בשם הטור דוגמא לזה, כשכותבים בכתובה שהכניסה לו כך וכך והוסיף החתן כך וכך וכך, ואח"כ כתוב כך כל הנדוניא כך וכך.

³⁶ ופירש הסמ"ע דכיון שהוא בדיבור אחד לא שייך לחלק ביניהם, וכתב בשער משפט דה"ה אם כתוב מאה מאתיים בלי הפסק, לא אמרינן שזה חזרה, וכבר כתבתי לעיל עוד כמה אופנים דלא שייך לשון חזרה, וכן כשכתוב מאה זוז שהם לי סלעים.

³⁷ פתחי תשובה חלק י פרק ה הערה כג

³⁸ רמ"א שם

³⁹ שו"ע ונו"כ שם יא

⁴⁰ פירש הסמ"ע שלאחר תיבת שהם יש מחק ולא ניכר הסכום.

⁴¹ נראה דהיינו דוקא כשכתוב שהם לשון רבים, אבל לא כתוב לשון רבים, או שנמחק גם תיבת שהם, אין לו אלא אחד.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ט. הכל הולך אחר התחתון א"כ למה כותבין את העליון שאם

תמחק אות אחת מן התחתון ילמד מן העליון

אם נמחק אות⁴² אחת מתיבה⁴³ שבסוף השטר ואפשר ללמוד מתחלת השטר על המחק, אף על פי שנמחק אות אחת מתיבה בת שתי אותיות⁴⁴, למדים התחתון מעליון, אבל אם נמחקו ב' אותיות אין למדים תחתון מעליון⁴⁵, אף על פי שנמחקו מתיבה גדולה של ששה אותיות ושתיים מהן נמחקו, אין למדים מהעליון ואין גובים בשטר זה.

וכל זה כשידוע שהיה כתוב בתחתון ונמחק אח"כ, אבל אם ניכר שלא נמחק אלא מתחלה החסיר הסופר שתי אותיות בתחתון, זה ששמו כתוב בתחתון גובה בו⁴⁶.

י. אמר כסף אין פחות מדינר כסף דינרין ודינרין כסף אין פחות משני דינרין כסף כסף בדינרין אין פחות מבשני דינרין דהב כסף ... ואימא נסכא ... דכתוב ביה מטבע

⁴² שו"ע ונו"כ שם ו

⁴³ לכאורה נראה שאפילו נעשה כן בכמה תיבות שמכל תיבה נמחק אות אחת. פתחי חושן שם הערה כד וביאר הסמ"ע שכן דרך שהסופר מקצר באות אחת, או שאות אחת נמחק, ולכן הולכין בזה אחר העליון. והשו"ע נתן דוגמא שלמעלה כתוב שנתחייב להנני ולמטה כתוב שנתחייב להנני, אמרינן שהשם הנכון הוא הנני, ולמטה נמחק או טעה הסופר. וכתב הש"ך בשם הת"ח שהקשה דמשמע שחנני הוא שם וחנן הוא שם, וא"כ מאי ס"ד שיתן להנני, דהא חנני כותבים בנ' כפופה וחנן בנ' פשוטה (ור"ל שחנן מענין חסרון האות יש כאן גם שנוי בכתיבת השמות ואין זה תלוי במחיקה), והש"ך כתב דלא קשה, דהו"א דנחיל דלא יהבינן להנן מ"מ גם לחנני לא יתן דומיא דנמחקו שתי אותיות, קמ"ל דבמחיקת אות אחת אמרינן שהשני טעות הוא ונותנים להנני, וע"י להלן. כתב בנה"מ סק"ה דדוקא בשם המלוה או הלוה שייך לומר ילמד תחתון מעליון משום שבשם דרך הסופרים לפעמים לקצר, אבל כשיש הבדל בסכום המעות, אין למדין מעליון, שכן אין דרך הסופרים לקצר בסכום החלואה, ונראה כונתו דבכה"ג אין גובין כלל בשטר זה, ומדברי הפוסקים דלעיל שנתנו דוגמאות בסכומים, לכאורה משמע שגם בזה ילמד תחתון מעליון, וצ"ע.

⁴⁵ כגון שלמעלה כתוב הנני ולמטה כתוב חן, וביאר הסמ"ע דכיון שנמחקו ב' אותיות ודאי בכונה נמחקו, ולא ידעינן אם מחקם מפני חזרה משום שלבסוף לוח מחוק, או מחקם כדי לפסול השטר, משום הכי אין שום אחד מהם יכול לגבות בו.

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם כיון שלא נכתבו מעולם אמרינן שודאי חזר בו הלוה ולא לוח מחנני אלא מחן ולכן צוה לו לכתוב חן, וגובה בו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כתוב בשטר⁴⁷ שחייב לו כסף נותן חתיכה של כסף בפחות שבמשקלות, דכיון שלא הוזכר שם מטבע אמרינן שהלוהו חתיכת כסף במשקל ונותן לו הפחות שבמשקלות.

כתבו בו מטבע של כסף נותן לו מטבע הקטנה של כסף היוצא באותו מקום, אם לא נזכר בו מקום נותן לו מטבע קטנה של כסף במקום שמוציא השטר, ואם כתוב בו דינרי כסף או כסף דינרי נותן לו ב' דינרים של כסף⁴⁸, ואם כתוב בו כסף בדינרי נותן לו כסף בשווי של ב' דינרי זהב, כתוב בו זהב בדינרי נותן לו חתיכות זהב בשווי שני דינרי זהב, כתוב כסף בדינרים נותן חתיכת כסף בשווי שני דינרי כסף.

כתב בו דינרים סתם או דינרי סתם, נותן לו שני דינרים של כסף⁴⁹.

יא. ואימא פריטי ... באתרא דלא סגי פריטי דנספא

כבר התבאר במסכת כתובות דף קי: בכל הלשונות⁵⁰ שבשטר הולכין אחר הפחות שבמשמעות לשון השטר, דיד בעל השטר על התחתונה, שהמוציא מחבירו עליו הראיה, לפיכך אמרו אם היה כתוב בשטר פלוני לזה מפלוני כסף, נותן לו חתיכה של כסף שהוא פחות שבמשקלות, שכן הוא משמעותיה. שסתם הלואת כסף אם לא נכתב בצדו דהלוה לו מטבע, ודאי כסף במשקל הלוה לו, שמשקל הוא ג"כ דבר הידוע ומסומן להשיב לו בו כפי מה שהלוה⁵¹.

⁴⁷ שו"ע ונו"כ שם יג

⁴⁸ ובסמ"ע כתב שאין נ"מ בין כתוב דינרי או דינרים, אלא כל שלא כתוב בדינרין, הכונה לדינרי כסף, והש"ך חולק, עיין שם,

⁴⁹ רמ"א שם, וכן הוא בסמ"ע ס"ק לה, ובמ"מ שהוא מקור לדברי הרמ"א כתב שבגמרא אמרו שסתם דינרים של כסף וסתם דינרי של זהב, אלא שהוסיף שבזמנה"ז אין מקפידין כל כך בלשון, וע"כ כתב הרמ"א שנותן לו הפחות, ובסמ"ע כתב שסתם דינרים בין של כסף ובין של זהב ומשום יד בעל השטר על התחתונה אינו נותן לו אלא של כסף, וע"י ביאור הגר"א. כתב בכנה"ג בשם עצמות יוסף בשטר שכתוב לתת לפלוני קרוב לג' אלפים, אם נותן אלפיים וחמש מאות ואחת יוצא.

⁵⁰ שו"ע ונו"כ חו"מ מב יג

⁵¹ סמ"ע שם לג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

כתוב בו מטבע של כסף, אם פרוטות של כסף יוצאות באותו מקום נותן לו פרוטה של כסף היוצאות שם, ואם אין פרוטות של כסף יוצאות שם נותן לו מטבע של כסף הקטן שיצא שם. ועכשיו בזמן הזה אין חלוק בין דינרי לדינרין⁵² ולעולם נותן לו הפחות שבמשמעות הלשון לפי הלשון הנהוג בינינו.

ואם אין שום מטבע מפורש בשטר, הולכים אחר המטבע של אותו המקום שנכתב בו, אם נכתב בבבל נותן לו מטבע של בבל, ואם נכתב בארץ ישראל נותן לו מטבע של ארץ ישראל, שמן הסתם מטבע של המקום שנכתב בו הלוחו.

ואם אין מפורש⁵³ בו באיזה מקום נכתב נותן לו מהמטבע הקטן היוצא באותו מקום שמוציא אותו השטר, ואם טוען הלוח המעות שאני חייב לו הן פחותין מזו המטבע, הואיל ומוציא השטר במקום זה וגם הלוח הוא בכאן ישבע המלוה ויטול, דאמרינן כאן דרו ונשאו ונתנו מעולם וכאן נכתב השטר. מיהו אם הביא הלוח ראיה שהיו דרין מתחלה במקום שהמטבע פחותה מזו, נותן לו הפחות.

יב. דהב אין פחות מדינר דהב דהב דינרין ודינרין דהב אין

פחות משני דינרין דהב דהב בדינרין אין פחות מבשני

דינרין כסף

היה כתוב שחייב⁵⁴ לו זהב נותן לו חתיכת זהב בפחות שבמשקלות, ואם כתוב מטבע של זהב נותן מטבע קטנה היוצאת באותו מקום, כתוב זהב דינרים או דינרי זהב נותן לו שני דינרי זהב, ואם כתוב זהב בדינרים נותן לו זהב בשווי של שני דינרי כסף.

⁵² לבוש שם

⁵³ שו"ע ונו"כ שם יד

⁵⁴ שו"ע ונו"כ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

